

Навіщо чекати?

Як гуманітарна система може краще фінансувати організації, очолювані жінками, та жіночі правозахисні організації

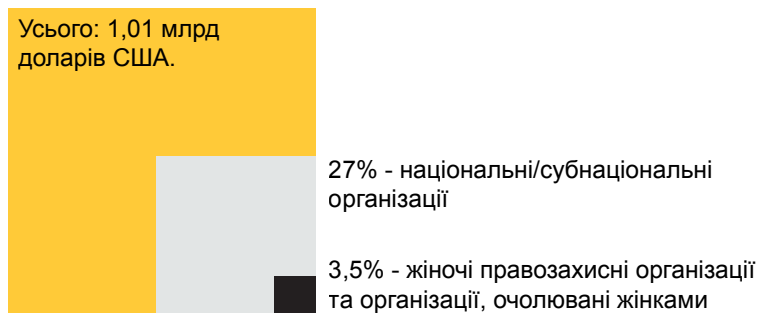
Довідка по країні: Україна

Жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, є важливою рушійною силою у наданні ефективних послуг із запобігання та реагування на ґендерно зумовлене насильство (ГЗН) жінкам та дівчатам, які постраждали від конфлікту та переміщення. Жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, найкраще розуміють потреби жінок і дівчат та розробляють стратегії, що враховують конкретний контекст і можуть мати довготривалий вплив на посилення ґендерної рівності та припинення ГЗН. Організації, що ґрунтуються на феміністичних переконаннях, вже давно виступають за розширення партнерства та збільшення фінансування для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками.¹ Завдяки цій наполегливій адвокації роль жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, дедалі частіше визнається донорами, Організацією Об'єднаних Націй (ООН) та міжнародними неурядовими організаціями (МНУО)² з огляду на локальні умови.³

Незважаючи на визнання на політичному рівні, фінансування жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, було і залишається неймовірно низьким. Жіночий фонд миру та гуманітарної допомоги виявив, що 90,7% жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, відчують, що існування їхніх організацій перебуває під загрозою через брак інституційного фінансування або базового фінансування. Управління ООН з координації гуманітарних питань (ОСНА) повідомило, що у 2021 році виділило лише 35,8 млн доларів США зі своїх Об'єднаних фондів на рівні країн (СВРП) для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, що становить лише 3,5% від загальної суми.⁴ На противагу цьому, ОСНА успішно розподілило 27% (268 млн доларів США) зі своїх 1,01 млрд доларів США, виділених з СВРП, безпосередньо національним і субнаціональним організаціям у тому ж році,⁵ що свідчить про те, що жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, стикаються з різними та постійними бар'єрами, ніж інші національні та субнаціональні організації.

1. Розглянемо, наприклад, програму «Що попереджає насильство щодо жінок та дівчат»: <https://www.preventvawg.org/> & Mama Cash and AWID, 2020. Спрямування більшої кількості грошей на рушійні фактори змін: як двосторонні та багатосторонні донори можуть фінансувати феміністичні рухи. https://www.awid.org/sites/default/files/2022-02/MovingMoreMoney_FINALFINAL.pdf
2. Розглянемо, наприклад, Глобальний план дій, ухвалений на Форумі «Рівність поколінь»; Договір про гуманітарну діяльність «Жінки, мир, безпека».
3. The Grand Bargain («Велика угода», офіційний сайт). <https://interagencystandingcommittee.org/grand-bargain>
4. ОСНА. Огляд об'єднаних фондів на рівні країн за 2021 рік. https://www.unocha.org/sites/unocha/files/CBPF_2021_inReview_masterlayout_20220607.pdf
5. Там же

Назва зображення: Асигнування CBPF для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, відносно загальних асигнувань та асигнувань для національних НУО, 2021 рік.

Source: OCHA CBPF annual report 2021

Новий аналіз Міжнародного комітету порятунку (IRC) містить аналіз і висновки по трьох країнам – Афганістану, Демократичній Республіці Конго (ДРК) та Україні – з метою виявлення поширених системних бар'єрів, що перешкоджають доступу до гуманітарного фінансування для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками. Якісний аналіз ґрунтується на інтерв'ю з жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками, які працюють у сфері запобігання та реагування на ГЗН. Аналіз кількісних даних зосереджується на одному механізмі фінансування, CBPF, як прикладі ширших викликів і можливостей для збільшення фінансування. Звіт не є вичерпним, але на основі спрямованої вибірки переважно національних та деяких субнаціональних жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, а також міжнародних організацій, він дає уявлення про перешкоди та можливості для збільшення фінансування національних та субнаціональних жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками. Висновки з трьох контекстів цього звіту об'єднуються навколо кількох основних тем:

- Жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, намагаються відповідати багатьом критеріям та вимогам, необхідним для отримання ресурсів CBPF. До них відносяться розміри фондів, які є занадто великими для багатьох жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, неможливість подання заявок на фінансування місцевими мовами, а також вимоги до жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, щодо наявності організаційних політик, які відповідають вимогам ООН. Респонденти також повідомили про тенденцію присудження грантів CBPF організаціям, які вже мають досвід партнерства з ООН. Ці фактори створюють упереджене ставлення до менших жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, які раніше не мали досвіду партнерства з ООН, та тих, хто має обмежені ресурси для виконання вимог ООН, що може сприяти нерівномірному розподілу сил у громадянському суспільстві на національному та субнаціональному рівнях. Крім того, дані цього звіту свідчать про те, що жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, перебувають у подвійно не вигідному становищі, коли йдеться про доступ до фінансування: як національні або субнаціональні організації, що конкурують з міжнародними та національними суб'єктами за фінансування, а також як організації, що керуються жінками або зосереджуються на проблемах жінок у рамках більш широких патріархальних систем.

- Поширенню вищеповисаних бар'єрів сприяє відсутність у керівництві та у процесах ухвалення рішень, пов'язаних з розподілом коштів CBPF, представників жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками. У даному контексті йдеться й про історичну відсутність включення жінок до Консультативних рад CBPF, які відіграють ключову роль у роботі з Координатором з гуманітарних питань щодо стратегічного бачення кожного з фондів та розподілу фінансування⁶. Відсутність залучення до лідерських можливостей та процесів ухвалення рішень є більш широкою темою в усіх трьох контекстах, що виходить за рамки CBPF. Наприклад, незважаючи на прогрес, досягнутий за останні роки у залученні більшої кількості жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, до координаційних структур з протидії ГЗН на національному рівні, таких як підкластери з протидії ГЗН та інші гуманітарні форуми, респонденти повідомили, що їм доводиться надавати інформацію в рамках гуманітарних процесів, замість того, щоб ухвалювати рішення щодо пріоритетів реагування та дій у відповідь. Це порушує критичні питання щодо апетитів міжнародної гуманітарної системи та здатності розділяти повноваження з жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками.
- Кількісний аналіз для відстежування асигнувань CBPF на ініціативи з протидії ГЗН в Афганістані, ДРК та Україні, демонструє, що ці бар'єри віддзеркалюються у рівні фінансування для національних і субнаціональних організацій. Асигнування CBPF на ініціативи з протидії ГЗН скоротилися в Афганістані у період з 2017 по 2022 роки, а мети у 25% на протидію ГЗН від асигнувань CBPF в Афганістані та Україні в 2022 році не було досягнуто. За останні кілька років у ДРК збільшилася частка асигнувань CBPF на протидію ГЗН, що спрямовуються національним і субнаціональним організаціям, тому в 2022 році локальна ціль на рівні 25% була досягнута.

Висновки, викладені в повному тексті звіту, доповнюють критичні зауваження з боку феміністичних гуманітарних організацій щодо того, що прогрес на локальному рівні є надто повільним, і що, зокрема, жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, продовжують стикатися з виключенням з цих процесів. І все ж таки жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, погоджуються, що позитивні практики щодо фінансування та формування партнерств існують. Серед них – готовність міжнародних суб'єктів адаптувати обсяги фінансування та критерії фінансування, більша гнучкість і партнерство, побудоване на взаємній повазі та розумінні. Звіт змушує нас поставити запитання: «Навіщо чекати?» у впровадженні цих практик та фінансуванні жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками.

6. OCHA, 2022 p. 6Глобальне керівництво для об'єднаних фондів на рівні країн. <https://www.unocha.org/our-work/humanitarian-financing/country-based-pooled-funds-cbpf/cbpf-global-guidelines>

Де гроші? Аналіз фінансування заходів з протидії ГЗН в Україні за рахунок коштів СВРФ

Війна в Україні спричинила «найшвидше і наймасштабніше»⁷ вимушене переміщення у світі за десятиліття – 7,9 млн біженців по всій Європі.⁸ Жінки та діти становлять 86% українських біженців, а жінки та дівчата – 65% внутрішньо переміщених осіб в Україні.⁹ Жінки та дівчата стикаються з різними видами ГЗН як у своїй країні, так і за її межами. Жінки в Україні повідомляють про помітне зростання насильства з боку близьких партнерів та про проблеми із задоволенням базових потреб, таких як їжа та житло.¹⁰

Тенденції асигнувань СВРФ на протидію ГЗН в Україні:

- На інформацію ОСНА, з моменту заснування СВРФ в Україні у 2019 році за перші три роки (2019–2021 рр.) не було виділено жодного проєкту у сфері захисту/протидії ГЗН.
- Загальні асигнування фонду зросли до понад 190 млн доларів США у 2022 році, але було визначено лише один проєкт з протидії ГЗН (для UNFPA) на суму 1,1 млн доларів США (0,6% від загальних асигнувань СВРФ у 2022 році).
- Це контрастує із загальним показником СВРФ в Україні, де у 2022 році 18 національних/субнаціональних організацій отримали асигнування безпосередньо від СВРФ України, але жодна національна/субнаціональна організація не отримала прямих асигнувань на проєкти з протидії ГЗН. Натомість дві організації отримали субгранти від UNFPA (на суму 0,36 млн доларів США).
- Фонд має загальні, особливо великі асигнування для національних/субнаціональних організацій: 39% загальних асигнувань було спрямовано національним/субнаціональним організаціям у 2021 році, зі зменшенням до 23% у 2022 році, що вказує на проблеми з отриманням національними/субнаціональними НУО асигнувань на протидію ГЗН з боку СВРФ.
- Із загальної суми асигнувань на проєкти з протидії ГЗН у розмірі 1,13 млн доларів США у 2022 році 68% було спрямовано безпосередньо до однієї агенції ООН (UNFPA, 0,77 млн доларів США). Третину (32%) UNFPA виділив у вигляді субгранту двом національним НУО (Рисунок 5).

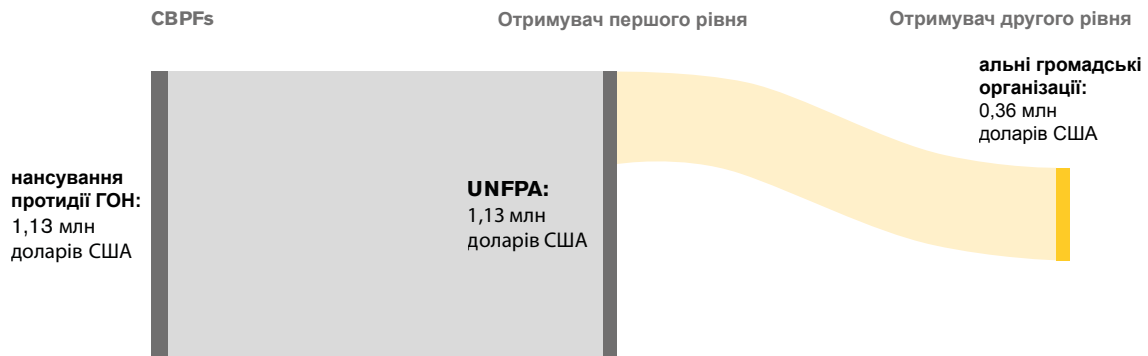
7. РАДА БЕЗПЕКИ ООН. Листопад 2022 р. Резюме Ради безпеки, Верховний комісар ООН у справах біженців висловлює занепокоєння з приводу глобальних криз, затяжних конфліктів, які не вирішуються через глобальну бездіяльність. <https://reliefweb.int/report/world/briefing-security-council-high-commissioner-refugees-voices-concern-over-global-crises-protracted-conflicts-being-failed-global-inaction>.

8. Рада безпеки ООН. 2023 р.

9. ОСНА. 2023. Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan (January - December 2023). <https://reliefweb.int/report/poland/ukraine-situation-regional-refugee-response-plan-january-december-2023>

10. VOICE and HIAS. 2022 р. В очікуванні закриття неба: безпрецедентна криза, з якою стикаються жінки та дівчата, які тікають з України – Аналітичний огляд по Україні. https://voiceamplified.org/wp-content/uploads/2022/09/UKRAINE_ASSESSMENT_REPORT.pdf

Рисунок 1: в Україні – Загальна сума асигнувань на протидію ГЗН, 2022 р.

Примітки: Дані за 2022 рік востаннє оновлювалися в лютому 2023 року. Червоним кольором виділено суми субгрантів.

Джерело: Ініціативи розвитку на основі даних Центру даних про спільні фонди на рівні країн ОСНА.

Примітки: Категорія «національна НУО» включає як національні, так і субнаціональні НУО. Проекти з протидії ГЗН, закодовані за допомогою методології пошуку за ключовими словами. Дані за 2022 рік востаннє оновлювалися в лютому 2023 року. Суми субгрантів виділені жовтим кольором.

Цей короткий звіт фокусується на висновках звіту для України. У повному тексті звіту проаналізовано кількісні дані щодо виділених коштів на проекти з протидії ГЗН в Афганістані, ДРК та Україні.¹¹ Аналіз, проведений у трьох країнах, підтверджує, що залишаються поширені бар'єри для доступу до СВРФ для національних та субнаціональних організацій. Тенденції фінансування у трьох країнах показують, що лише Гуманітарний фонд ДРК був більш успішним у досягненні локальної мети фінансування протидії ГЗН:

1. У 2017–2022 роках середній обсяг асигнувань на протидію ГЗН, виділених СВРФ, не досягнув локальної мети на рівні 25% у двох досліджуваних країнах: 24% в Афганістані та 17% у ДРК (в Україні цей середній показник недоступний, оскільки виділення коштів на протидію ГЗН з СВРФ розпочалося лише у 2022 році).
2. Частка асигнувань на протидію ГЗН, що виділяються національним або субнаціональним суб'єктам, збільшилася в ДРК у 2017–2022 роках, але зменшилася в Афганістані за той самий період. ДРК – єдина досліджувана країна, яка досягла локальної мети на рівні 25% асигнувань на боротьбу з ГЗН у 2022 році.
3. Подальший аналіз показує, що додаткові кошти субгрантуються національним або субнаціональним організаціям (як міжнародними НУО, так і агенціями ООН), але частка цих коштів залишається невеликою, і їхнє врахування не дозволяє досягти локальних цілей для протидії ГЗН в Афганістані та Україні у 2022 році.

11. На момент написання цього звіту аналіз не міг охопити відсоток фінансування, що надходить до жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, оскільки в публічно доступних даних відсутня розбивка за жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками. Майбутня система 1GMS ОСНА ООН дозволить грантоотримувачам самостійно ідентифікувати себе як жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками, що є позитивним зрушенням, яке буде відстежуватися в наступні роки.

Рекомендації

Враховуючи центральну роль жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, у досягненні ґендерної рівності, міжнародні гуманітарні організації мають інвестувати у підтримку жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, якщо ми прагнемо покласти край ГЗН на глобальному рівні. Донорам та міжнародним гуманітарним організаціям необхідно обрати феміністичний підхід до гуманітарної реформи, який може відкрити доступ до фінансування та партнерств для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, а також створити простір для того, щоб ці суб'єкти могли взяти на себе лідерство та ухвалення стратегічних рішень. Наведені нижче рекомендації пропонують конкретні зміни як на операційному, так і на політичному рівні, щоб забезпечити виконання зобов'язань щодо локалізації, феміністичних підходів та ефективності допомоги.

OCHA

INTERNATIONAL
NGO

DONOR/
MEMBER/
STATE

GBV
AOR

Фінансування жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками:

Агенції ООН, донори та міжнародні НУО мають критично переглянути свої критерії фінансування, з урахуванням змін та успіхів інших суб'єктів, щоб виявити бар'єри для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, а потім змінити свою політику так, щоб краще відповідати їх потребам на місцях. Серед основних рекомендацій наводимо наступні:

- Переглянути критерії для заявників CBPF, які продовжують залишатися несприятливими для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, у різних секторах, зокрема усунути мінімальний поріг фінансування, дозволити подання заявок відповідними мовами та полегшити доступ до фінансування організаціям, які раніше не працювали з ООН, щоб вони мали змогу успішно отримати фінансування.

- Надавати підтримку жіночим правозахисним організаціям та організаціям, очолюваним жінками, щодо розробки внутрішніх політик, наявність яких вимагається донорами, шляхом надання малих грантів і технічної підтримки через Гуманітарних координаторів і Консультативні ради CBPF.

- Виконувати локальні зобов'язання в межах кожного кластера, включно з субкластером ГЗН, шляхом забезпечення того, щоб щонайменше 25% асигнувань на протидію ГЗН, виділених через CBPF, надходили безпосередньо до жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками.

- Забезпечити, щоб фінансування, яке надається на субгрантовій основі жіночим правозахисним організаціям та організаціям, очолюваним жінками, передавалося з таким же рівнем гнучкості та тривалістю, як і в межах основного фінансування.

- Збільшити ресурси феміністичних фондів, які вже є дружніми до жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, у своїх процесах і практиках, щоб феміністичні фонди могли збільшити надання грантів у гуманітарному контексті, а також для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, які займаються питаннями ГЗН.

Лідерство та ухвалення рішень всередині жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками:

Агенції ООН, донори та міжнародні НУО мають поступитися лідерськими функціями та функціями ухвалення рішень для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, на всіх гуманітарних форумах, таких як Консультативні ради та кластери/субкластери, а також у межах розроблення програм. Міжнародні суб'єкти також мають стратегічно взаємодіяти з наявними мережами жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, зустрічаючись з ними на місцях. Серед рекомендацій:

- Реформувати Консультативні ради СВРПФ з метою досягнення рівного представництва серед міжнародних та національних представників, при цьому щонайменше половину національного представництва мають складати жіночі правозахисні організації та організації, очолювані жінками.

- Організувати лідерський простір для жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, у тому числі шляхом збільшення кількості жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, які є співкоординаторами національних та субнаціональних кластерів/субкластерів з протидії ГЗН, з метою посилення підзвітності перед жіночими правозахисними організаціями та організаціями, що очолювані жінками.

- Збільшити членство жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, у субкластерах з протидії ГЗН, щоб сформувати осередок жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, як осіб, які приймають рішення в рамках субкластерів, та усунути бар'єри для участі в цих субкластерах шляхом надання фінансових ресурсів та реалізації ініціатив з обміну досвідом та потенціалом.

- Забезпечити доступність та актуальність Міжвідомчих мінімальних стандартів для програм протидії ГЗН у надзвичайних ситуаціях (Мінімальні стандарти протидії ГЗН), зокрема з перекладом на відповідні мови, а також їхню контекстуалізацію у партнерстві з жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками.

Підзвітність перед жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками, та рівноправне партнерство:

Агенції ООН, донори та міжнародні НУО, такі як IRC, взяли на себе численні зобов'язання щодо локалізації гуманітарної допомоги та підтримки жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками. Тепер вони мусять виконувати свої обов'язки та встановлювати партнерські відносини, у яких пріоритетами є справедливість, довіра та підзвітність. Серед рекомендацій:

- Покращити відстеження та прозорість фінансування жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, на основі оновленого визначення жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, яке буде розроблено Міжвідомчим постійним комітетом (МПК). При цьому донори мають вимагати підзвітності від установ ООН та міжнародних НУО щодо фінансування жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, та протидії ГЗН.

- Збільшити кількість партнерств, які міжнародні суб'єкти мають з жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками, та покращити якість цих партнерств з жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками, відповідно до феміністичних принципів, протягом усього циклу фінансування та циклу проєкту.

- Трансформувати позитивну практику та отримані уроки щодо посилення лідерства та фінансування жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, в ефективну політику, зокрема за допомогою таких ініціатив, як програма «Що попереджає насильство над жінками та дівчатами», а також від суб'єктів, включаючи феміністичні фонди та Заклик до заходів з протидії ГЗН у надзвичайних ситуаціях.

- Забезпечити різноманітність жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, які отримують спільне фінансування, з метою збільшення включення субнаціональних жіночих правозахисних організацій та організацій, очолюваних жінками, та солідарності між більшими/національними та меншими/субнаціональними жіночими правозахисними організаціями та організаціями, очолюваними жінками, у тому числі шляхом обміну досвідом та знаннями.

